

Rīgas Stradiņa universitāte
Psiholoģijas laboratorija
Testu un aptauju reģistrs

<https://www.rsu.lv/psihologijas-laboratorija/testu-aptauju-registrs>

1. Instrumenta nosaukums latviešu valodā, autora vārds uzvārds, adaptācijas vai izveides gads:

Holandiešu muskuloskeletālās aptaujas lapa, Krēvica, I., 2016

2. Instrumenta nosaukums oriģinālvalodā (adaptētajam instrumentam), autora vārds uzvārds, izveides gads:

Dutch Musculoskeletal Questionnaire DMQ – 2001, Hindelbrandt et all., 2010

3. Īss instrumenta vispārīgs raksturojums(ko mēra, cik un kādas skalas un jautājumi, atbilžu sniegšanas forma, atslēga jeb atbilžu interpretācija u.c.):

Aptaujas anketu 2001. gadā izveidoja darba drošības aizsardzības arodveselības speciālistu grupa (*Hindelbrandt et all., 2010*). Aptauja ir pārbaudīta un pielietota Holandē dažādos uzņēmumos, dažādu profesiju pārstāvjiem. Tā ir pielietota Itālijā, Irānā, Anglijā un Vācijā, iesaistot apjomīgu respondentu skaitu - līdz 2300 cilvēkiem. Aptaujai ir izveidotas trīs versijas – saīsinātā, standartizētā un pilnā jeb paplašinātā versija (*Hindelbrandt, 2005*). Pētījuma darba ietvaros tika izmantota saīsinātā versija.

Lai varētu pielietot Holandiešu muskuloskeletālās aptaujas anketu (*Dutch Musculoskeletal Questionnaire DMQ – 2001*) Latvijas apstākļos, tā tika profesionāli tulkota no angļu uz latviešu valodu un otrādi - no latviešu uz angļu valodu. Aptaujas anketas jautājumi tika adaptēti Latvijas situācijai, kā arī pārbaudīta jēdzienu atbilstība. Sadaļā “Vispārējie jautājumi” (*General questions*) izņemts 3. jautājums (Vai jūsu ģimene ir dzīvojusi Lielbritānijā vismaz trīs paudzēs? Vai bez grūtībām runājat un lasāt angļu valodā?).

Aptaujas anketa izveidota ar mērķi noskaidrot, vai māsām ir sūdzības par muskuloskeletālo sistēmu. Holandiešu muskuloskeletālās aptaujas lapa - DMQ (*Dutch Musculoskeletal Questionnaire DMQ – 2001*) sastāv no sekojošām sadaļām (*Hindelbrandt, 2005*).

Sadaļā “Vispārējie jautājumi” (*General questions*) iekļauti 10 jautājumi, kas noskaidro demogrāfiskos datus – vecumu, dzimumu, izglītību, kā arī garumu, svaru, darba pieredzi, cilvēku uzraudzību darba gaitā, darba ilgumu un darbu maiņas.

Sadaļā „Veselība” (*Health*) ir 2 daļas.

1. daļa - Veselība (1) - sastāv no 8 jautājumiem par māsas vispārējo veselības stāvokli, fizisko sagatavotību, spēku un izturību darbā, sūdzībām saistībā ar veselību un kaitīgajiem ieradumiem.

2. daļa - Veselība (2) – sastāv no 3 jautājumiem par sāpēm (kakla daļā, mugurā, plecos, elkonī, plaukstā, gurnos, augšstilbos, ceļos, potītēs/pēdās) un diskomfortu, kas konstatēts dzīves laikā, pēdējo 7 dienu laikā un pēdējo 12 mēnešu laikā.

Sadaļu „Darbs” (*Work*) (2) – veido 13 jautājumi, kuru mērķis ir noskaidrot spēka, dinamisko, statisko, monotono slodzi, vides faktorus, vibrācijas ergonomiskos vides faktorus, atsevišķi izceļot jautājumus par stāvēšanu, sēdēšanu, staigāšanu, neērtām pozām – uz ceļiem vai tupus.

Sadaļā - Sāpes muguras lejas daļā (1) (*Low back pain (1)*) un Sāpes muguras lejas daļā (2) (*Low back pain (2)*) - kopumā ietverti 13 jautājumi, kas noskaidro, kad pirmo reizi izjustas sāpes muguras lejas daļā, vai sāpes saistītas ar darbu, brīvā laika aktivitātēm. Tiek noskaidrots vai saasinājumi novēroti pēdējo 12 mēnešu laikā, vai šajā laika periodā ņemta darba nespējas lapa (DNL), cik ilgi bijis saasinājums un vai sāpes izstāro uz potīti/pēdu, un ceļi. Vai sāpes rada problēmas darba procesā un vai sāpju dēļ ir darba nespēja.

Sadaļā - Kakla un / vai plecu sāpes (1) (*Neck and/or shoulder pain (1)*) un Kakla un/ vai plecu sāpes (2) (*Neck and/or shoulder pain (2)*) – kopumā ar 13 jautājumiem tiek noskaidrots, kad pirmo reizi izjustas sāpes kaklā/plecos, vai sāpes saistītas ar darbu. Vai ir bijuši saasinājumi pēdējo 12

mēnešu laikā, vai ir izsniegta darba nespējas lapa (DNL) sāpju dēļ un vai sāpes izstāro uz augšdelmu/elkoni, apakšdelmu/plaukstu.

4. Informācija par instrumenta lietošanas noteikumiem:

Latviskotā versija ir Psiholoģijas laboratorijas rīcībā, taču mūsu rīcībā nav informācijas par instrumenta izmantošanas nosacījumiem. Tādēļ lūdzam vērsties pie oriģināla autora ar lūgumu izmantot latviski adaptēto instrumentu sava darba vajadzībām. Rakstiski saņemtā atļauja ir jāiesūta Psiholoģijas laboratorijas testu un aptauju reģistra atbildīgajai kontaktpersonai ([skat. reģistra web](#)). Pēc tam, balstoties uz no oriģināla autora saņemto informāciju un Jūsu iesniegumu, izsniegsim Jums instrumentu.

Lūdzam salīdzināt izsniegto aptauju ar oriģināla aptauju, jo anketa iegūta no adaptācijas autores darba, un, iespējams, konkrētajai aptaujai pētījuma anketā pievienoti vēl citi instrumenti un/vai jautājumi, vai arī veikti citi iespējami pārveidojumi, tāpat iespējama pantu (jautājumu) skaita nesakritība vai neatbilstība, vai jebkuras citas izmaiņas.

5. Īsa pamatinformācija par adaptētā vai izveidotā instrumenta psihometriskajiem rādītājiem (piem. Kronbaha alfas koeficients) un/vai izlases raksturojums:

Izlase: 100 medicīnas māsas (98 sievietes, 2 vīrieši) vecumā no 22 līdz 68 gadiem (vidējais vecums $M=44$, ($SD=10,2$)).

Mainīgo ticamības un saskaņotības pārbaudei DMQ aptaujas lapas fiziskās slodzes faktoriem ir aprēķināts Kronbaha alfa koeficients. Jāatzīmē, ka literatūrā Kronbaha alfa koeficients DMQ protokolam ir aprakstīts kā apmierinošs ($0.57 < \alpha < 0.95$; kopējais indekss (*overall index*) $\alpha = 0.95$ (*Hindelbrandt, 2005*). Aprēķināts Kronbaha alfa koeficients DMQ aptaujas lapas sešām ar muskuloskeletālās sistēmas sāpēm saistītām skalām ir $\alpha = 0.823$, kas liecina par pieņemamu datu ticamības un saskaņotības līmeni.

Informāciju, balstoties uz Krēvicas I., 2016. gada maģistra darbā sniegto informāciju, sagatavoja L. Regzdiņa-Pelēķe 19.11.2020.

Ja Jums rodas jautājumi par šo aprakstu, interesē RSU adaptētie vai izveidotie instrumenti, to pieejamība, izmantošanas iespējas, kā arī rodas jebkuri jautājumi saistībā ar testu un aptauju reģistru, sazinieties ar Psiholoģijas laboratorijas testu un aptauju reģistra atbildīgo kontaktpersonu. Kontaktinformāciju meklējiet reģistra mājas lapā: <https://www.rsu.lv/psihologijas-laboratorija/testu-aptauju-registrs>